

aerul proaspăt, mai liber, din țările române¹. Dar, adăugăm noi, coloniștii bulgari au fost atrași spre nord și de conducerea de la București.

În noile condiții de relativă libertate, speriați de proporțiile depopulării satelor — formă de luptă a țărănimii de atunci împotriva a tot mai accentuatei exploatare boierești —, unii dintre domnii fanarioți, exprimând interesele moșierimii în luptă pentru mărirea producției cerealiere și interesele orașelor în plină transformare, caută să atragă forță de muncă din țările vecine, oferind înlesniri. Hrisovul lui Alexandru Ipsilanti, din 15 mai 1775, prin care împuternicește pe episcopul Buzăului « să cheme și să aducă oameni străini din străinătate pe moșia Găvănești », scutindu-i de orice dajdie timp de 8 luni², continuă, pe un alt plan, ceea ce domnii secolelor anterioare căutau să înlătuiască creșterea sloboziei.

Chiar în timpul aceleiași domnii, avantajele oferite celor care vin de peste Dunăre cresc. Știm aceasta din jalba lui Constantin Iarca, originar din Macedonia, stabilit la 1781 în orașul Rîmnicu-Sărat. La 8 aprilie 1793, Iarca se plînge stăpînirii împotriva unei femei care pretindea că i s-a ocupat o parte din locul pe care-l avea în oraș. Spune el: « La leat 1781, am trecut din țara turcească cu cinci case aici în pămîntul țării. Pitarul Asanache (Arsache) mi-au zis că să-mi fac casă unde voi vrea, dar în mahala, iar nu în tîrg, fiindcă (mahalaua) este slobodă, domnească, că cine va veni din țara turcească, oameni străini, să-și facă namestii a nu da nimic pînă în trei ani din rîzmiris încoace »³.

Prin urmare, scutirea totală de biruri, inițial pe 8 luni și apoi pe trei ani, a celor care veneau de peste Dunăre și se așezau la noi precedă cu mult dispozițiile cuprinse în art. 6 al Așezămîntului din august 1830⁴. Faptul acesta explică, între altele, de ce emigrarea, orientată oficial spre sudul Rusiei, s-a oprit în bună parte pe drum, dînd naștere numeroaselor așezări bulgare din Cîmpia Dunării, nu prea departe de țărimurile natale.

Într-o astfel de lumină se situează și așezarea coloniștilor bulgari în părțile buzoiene, despre care ne vom ocupa în rîndurile ce urmează.

Bulgari și sîrbi, veniți de dincolo de Dunăre, aflăm la Buzău cu mult înainte de 1768, amestecați în viața economică și socială a tîrgului. Între negustorii buzoieni, întîlniți în prima jumătate a secolului al XVI-lea pe piața Brașovului, cîțiva poartă nume bulgărești și sîrbești Vancea, Stoian, Sîrbu, Calciu⁵ etc. Documente de la începutul secolului al XVII-lea atestă existența unui sat *Sîrbi*, așezat lîngă orașul Buzău⁶, avînd, desigur, o economie întemeiată pe cultura legumelor favorizată de întinsa luncă a rîului din apropiere, foarte fertilă și ușor irigabilă.

Faptul acesta ilustrează cît de veche este, cel puțin pentru regiunea Buzăului, atribuirea în mod constant a denumirii de *sîrbi* tuturor celor ce făceau grădinarie, indiferent de originea lor etnică (români, bulgari, sîrbi)⁷.

¹ Const. N. Velichi, *Mișcările revoluționare din Brăila din 1841—1843*, p. 18.

² Arh. st. Buc., *Episcopia Buzăului*, ms. 172, f. 228.

³ Originalul în arhiva ing. Iarca Oprișan (subl. ns.).

⁴ Publicat în Rsl, III, 1958, p. 127; cf. Const. N. Velichi, *Așezămîntele coloniștilor bulgari din 1830*, ibidem, p. 119.

⁵ *Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt*, vol. I—III, în Rsl, III, 1958, Brașov, 1886—1896, indicii.

⁶ *DIR, B, sec. XVII*, vol. II, p. 198, și vol. IV, p. 438—439.

⁷ În *Catastihul arătător de bulgarii sîlveni ce se află veniți dă peste graniță în coprinsul plășii Sărata*, din 10 martie 1834, la rubrica de ce nație este, toți sînt trecuți sîrbi (Arh. st. Buzău, Ocîrmuirea jud. Buzău, dos. 2 295/1834, f. 30—31).